SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 8. septembra 2005*

V združenih zadevah C-544/03 in C-545/03,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ju je na Sodišče naslovil Conseil d'État (Belgija) z odločbama z dne 8. decembra 2003, ki sta na Sodišče prispeli 23. decembra 2003, v postopkih

Mobistar SA (C-544/03)

proti

Commune de Fléron,

in

Belgacom Mobile SA (C-545/03)

proti

Commune de Schaerbeek,

* Jezik postopka: francoščina.

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi P. Jann, predsednik senata, K. Lenaerts, sodnik, N. Colneric (poročevalka), sodnica, E. Juhász in M. Ilešič, sodnika,

generalni pravobranilec: P. Léger,
sodna tajnica: M.-F. Contet, glavna administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. januarja 2005,

na podlagi pisnih stališč, ki so jih predložili:

— za Mobistar SA Y. van Gerven, A. Vallery in A. Desmedt, odvetniki,

— za Belgacom Mobile SA H. De Bauw in P. Carreau, odvetnika,

— za Commune de Fléron M. Vankan, odvetnik,

— za Commune de Schaerbeeck J. Bourtembourg, odvetnik,

— za belgijsko vlado A. Goldman in E. Dominkovits, zastopnika,

— za nizozemsko vlado H. G. Sevenster, zastopnica,

— za Komisijo Evropskih skupnosti J.-P. Keppenne, M. Shotter in L. Ström van Lier, zastopniki,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 7. aprila 2005

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 59 Pogodbe ES (po spremembi postal člen 49 ES) in člena 3c Direktive Komisije 90/388/EGS z dne 28. junija 1990 o konkurenci na trgih za telekomunikacijske storitve (UL L 192, str. 10), kakor je bila glede uveljavitve popolne konkurence na trgu telekomunikacij spremenjena z Direktivo Komisije 96/19/ES z dne 13. marca 1996 (UL L 74, str. 13, v nadaljevanju: Direktiva 90/388).

2 Ta predloga sta bila vložena v okviru sporov, ki sta jih sprožila operaterja mobilne telefonije s sedežem v Belgiji, družba Mobistar SA (v nadaljevanju: Mobistar), in družba Belgacom Mobile SA (v nadaljevanju: Belgacom Mobile). Ta operaterja predlagata, naj se dajatve, ki sta jih občini Fléron (Belgija) in Schaerbeek (Belgija) sprejeli za antene, drogove in oddajnike za GSM ali za zunanje antene, razglasijo za nične.

3 S sklepom predsednika Sodišča z dne 4. marca 2004 sta bili zadevi združeni za namen pisnega in ustnega postopka in zaradi izdaje skupne odločbe.

Pravni okvir

4 Člen 59, prvi odstavek, Pogodbe ES določa:

„V okviru določb, navedenih v nadaljevanju, se omejitve svobode opravljanja storitev v Skupnosti v prehodnem obdobju postopno odpravijo za državljane držav članic, ki imajo sedež v eni od držav Skupnosti, vendar ne v državi osebe, ki so ji storitve namenjene."

5 Člen 86, prvi odstavek, Pogodbe ES (postal člen 82, prvi odstavek, ES) določa:

„Kot nezdružljiva s skupnim trgom je prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja enega ali več podjetij na skupnem trgu ali njegovem znatnem delu, kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami."

6 Člen 90 Pogodbe ES (postal člen 86 ES) določa:

„1. Države članice glede javnih podjetij ali podjetij, katerim so odobrile posebne ali izključne pravice, ne smejo sprejeti ali ohraniti v veljavi ukrepov, ki so v nasprotju s pravili iz te pogodbe, zlasti iz člena 12 in členov od 81 do 89.

2. Podjetja, pooblaščena za opravljanje storitev splošnega gospodarskega pomena, oziroma podjetja, ki imajo značaj dohodkovnega monopola, ravnajo po pravilih iz te pogodbe, zlasti po pravilih o konkurenci, kolikor uporaba takšnih pravil pravno ali dejansko ne ovira izvajanja posebnih nalog, ki so jim dodeljene. Razvoj trgovine ne sme biti prizadet v takšnem obsegu, ki bi bil v nasprotju z interesi Skupnosti.

3. Komisija zagotovi uporabo določb tega člena in po potrebi na države članice naslovi ustrezne direktive ali odločbe."

7 Člen 3a Direktive 90/388 določa:

„Poleg pogojev, določenih v členu 2, drugi pododstavek, države članice, ki v dovoljenjih ali splošnih avtorizacijah naložijo pogoje za sisteme mobilnih in osebnih komunikacij, zagotovijo, da:

i) pogoji za izdajo dovoljenj ne vsebujejo pogojev, ki jih ne bi utemeljevale bistvene zahteve, in, v primeru sistemov, namenjenih širši javnosti, zahteve za javne storitve v obliki trgovinskih predpisov v smislu člena 3;

ii) pogoji za izdajo dovoljenj za operaterje mobilnih omrežij zagotavljajo pregledno in nediskriminacijsko ravnanje operaterjev fiksnih in mobilnih omrežij, ki imajo skupno opremo;

iii) pogoji za izdajo dovoljenj ne vsebujejo nobene neutemeljene tehnične omejitve. Države članice zlasti ne smejo preprečevati kombinacij dovoljenj ali omejiti ponudbe različnih tehnologij, ki uporabljajo drugačne frekvence, če je na voljo oprema, ki ustreza več standardom.

[...]"

8 Člen 3c Direktive 90/388 določa:

„Države članice zagotovijo odpravo vseh omejitev, naloženih operaterjem sistemov mobilnih in osebnih komunikacij pri vzpostavljanju njihove lastne infrastrukture, uporabi infrastruktur tretjih oseb in delitvi infrastruktur, drugih objektov in naprav in mest, razen če uporabo teh infrastruktur omejujejo na dejavnosti, ki jih zajema njihovo dovoljenje ali avtorizacija."

9 Člena 3a in 3c Direktive 90/388 sta bila vstavljena z Direktivo Komisije 96/2/ES z dne 16. januarja 1996, ki Direktivo 90/388 spreminja glede mobilnih in osebnih komunikacij (UL L 20, str. 59). Prva uvodna izjava Direktive 96/2 določa:

„Ob upoštevanju tega, da je Komisija v svojem obvestilu z dne 23. novembra glede posvetovanj o zeleni knjigi o mobilnih in osebnih komunikacijah opredelila glavne aktivnosti, ki jih je treba izvajati zato, da bi se ustvaril regulativni okvir, ki je nujen za izrabo potenciala tega komunikacijskega sredstva; da je vztrajala pri tem, da je treba čim prej odpraviti vse izključne in posebne pravice, ki še naprej obstajajo v tem sektorju, tako da se za potrebe Direktive 90/388 [...], ki je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 95/51/ES [...] v celoti uporabijo Skupnostna pravila o konkurenci; da se je poleg tega lotila odprave omejitev svobode operaterjev mobilnih omrežij, da upravljajo in razvijajo svoje omrežje, zato da bi izvajali dejavnosti, ki jih zajemajo njihova dovoljenja, vključno s svobodno izbiro osnovne tehnologije; da je tak ukrep štela kot bistvenega za odpravo obstoječih izkrivljanj konkurence in zlasti za to, da tem operaterjem omogoči obvladovanje njihovih stroškov."

10 Četrta uvodna izjava te direktive določa:

„Ob upoštevanju tega, da je več držav članic določene mobilne komunikacijske storitve že odprlo za konkurenco in za te storitve uvedlo sisteme dovoljenj; da v številnih državah članicah izdaja dovoljenj kljub temu ostaja omejena na podlagi diskrecije ali je, v primeru operaterjev, ki konkurirajo telekomunikacijskim organizacijam, pogojena s tehničnimi omejitvami, kot je prepoved uporabe infrastrukture, ki je drugačna od tiste, ki jo dobavljajo te organizacije; [...]"

11 Šestnajsta uvodna izjava omenjene direktive določa:

„[...] da poleg tega omejitve za vzpostavitev lastne infrastrukture samih operaterjev mobilnih komunikacij in uporaba infrastruktur tretjih oseb upočasnjujejo razvoj mobilnih storitev, zlasti zato, ker učinkovito gostovanje GSM na vseevropski ravni predpostavlja uporabo skupnega signalizacijskega sistema, in da te tehnologije zdaj še ne ponujajo vse telekomunikacijske organizacije v Skupnosti;

da take omejitve pri dobavi in uporabi infrastruktur omejujejo opravljanje storitev mobilnih in osebnih komunikacij operaterjev drugih držav članic in so torej nezdružljive s členom 90 v zvezi s členom 59 Pogodbe; da če je konkurenca na področju opravljanja mobilnih glasovnih storitev ovirana, ker telekomunikacijska organizacija ne more zadovoljiti povpraševanja mobilnih operaterjev po infrastrukturi ali jo lahko zadovolji zgolj na podlagi cenikov, ki niso naravnani na stroške za zadevne zmogljivosti zakupljenih vodov, pri čemer te omejitve neizogibno favorizirajo ponudbo fiksnih telefonskih storitev telekomunikacijske organizacije, za katere večina držav članic še vedno ohranja izključne pravice; da je omejitev pri dobavi in uporabi infrastrukture kršitev člena 90 v zvezi s členom 86 Pogodbe; da morajo zato države članice te omejitve odpraviti in na podlagi vloge zadevnim mobilnim operaterjem nediskriminatorno dodeliti dostop do redkih virov, ki so potrebni za vzpostavitev njihove lastne infrastrukture, vključno z radijskimi frekvencami."

12 Člen 11(1) Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 97/13 z dne 10. aprila 1997 o skupnem okviru za splošne avtorizacije in posamična dovoljenja na področju

telekomunikacijskih storitev (UL L 117, str. 15) z naslovom „Dajatve in pristojbine za posamična dovoljenja“ določa:

„Države članice zagotovijo, da je namen dajatev, naloženih podjetjem zaradi postopkov za izdajo dovoljenj, zgolj pokritje administrativnih stroškov, povezanih z izdajo, vodenjem, nadzorom in uporabo posamičnih uporabnih dovoljenj. Dajatve za posamično dovoljenje so v sorazmerju z obsegom zahtevanega dela in se objavijo ustrezno in dovolj podrobno, da so informacije lahko dostopne.“

13 Direktivi 90/388 in 97/13 sta 25. julija 2003 razveljavili Direktiva Komisije 2002/77/ES z dne 16. septembra 2002 o konkurenci na trgih za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (UL L 249, str. 21) in Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (Okvirna direktiva) (UL L 108, str. 33), ki sta bili sprejeti po začetku sporov o glavni stvari.

Spora o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

Zadeva C-544/03

14 Conseil communal de Fléron je na seji 27. januarja 1998 sprejel davčni predpis za stebre, drogove in oddajne antene za GSM. Obdavčenje je bilo uvedeno s 1. januarjem 1998 za obdobje treh let, ki poteče 31. decembra 2000. Dajatev je znašala 100.000 BEF za steber, drog ali anteno in jo je moral plačati njihov lastnik.

15 Mobistar je 12. aprila 1999 Conseil d'État predlagal razglasitev ničnosti omenjenega davčnega predpisa.

16 Med razlogi za razglasitev ničnosti, navajanimi v utemeljitev svoje tožbe, je Mobistar zatrjeval, da izpodbijani davčni predpis pomeni omejitev za razvoj njegovega omrežja mobilne telefonije, kar je omejitev, ki jo prepoveduje člen 3c Direktive 90/388.

17 Conseil d'État je, ker je menilo, da o utemeljenosti tega tožbenega razloga ne more odločiti, ne da bi uporabilo normo prava Skupnosti, ki sproža vprašanje razlage, in da problem pomeni tudi združljivost izpodbijane dajatve s členom 49 ES, prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člen 49 [ES] razlagati tako, da nasprotuje temu, da predpis nacionalnega organa ali lokalne skupnosti uvede dajatev za infrastrukture za mobilne in osebne komunikacije, ki se uporabljajo pri izvajanju dejavnosti, ki jih zajemajo dovoljenja in avtorizacije?

2. Ali člen 3c Direktive 90/388, v delu v katerem zajema odpravo ‚vseh omejitev', nasprotuje temu, da predpis nacionalnega organa ali lokalne skupnosti uvede dajatev za infrastrukture za mobilne in osebne komunikacije, uporabljene pri izvajanju dejavnosti, ki jih zajemajo dovoljenja in avtorizacije?"

Zadeva C-545/03

18 Conseil communal de Schaerbeek je na seji 8. oktobra 1997 sprejel davčni predpis o dajatvi za zunanje antene, ki spreminja davčni predpis o paraboličnih antenah, ki ga je prej sprejel ta conseil communal. Letna obdavčitev zunanjih anten je bila določena za davčna leta od 1997 do 1999. Za zunanjo anteno je bilo treba šteti ne samo parabolično anteno, ampak tudi ojačevalno anteno GSM ali druge. Znesek dajatve je bil določen na 100.000 BEF za ojačevalno anteno GSM in na 5000 BEF za parabolično ali drugo anteno.

19 Belgacom je 19. decembra 1997 Conseil d'État predlagal razglasitev ničnosti omenjenega davčnega predpisa.

20 Eden od razlogov, navajanih v utemeljitev tožbe, je kršitev določb Skupnosti o vzpostavitvi omrežja mobilne telefonije, ki je kakovostno in brez omejitev, zlasti člena 3c Direktive 90/388.

21 Ob upoštevanju tega, da Conseil d'État ravno tako ni moglo odločiti o utemeljenosti tega razloga, ne da bi uporabilo normo prava Skupnosti, ki sproža vprašanje razlage, je odločilo, da je bilo treba ob uporabi člena 234 ES zastaviti vprašanji za predhodno odločanje, ki sta isti kot vprašanji, zastavljeni v zadevi C-544/03.

Predlog za ponovno odprtje ustnega postopka

22 Z aktom, vloženim v sodnem tajništvu Sodišča 2. maja 2005, je nizozemska vlada Sodišču predlagala, naj ob uporabi člena 61 Poslovnika odredi ponovno odprtje ustnega postopka.

23 Ta vlada v utemeljitev svojega predloga zatrjuje, da je generalni pravobranilec v sklepnih predlogih predlagal, naj svoj odgovor opre na drugačne temelje, kot so tisti, na katere se sklicuje predložitveno sodišče, in sicer na Direktivo 97/13, o kateri niso stranke poglobljeno razpravljale, bodisi v svojih pisnih stališčih bodisi v tistih, navajanih na obravnavi. Omenjena vlada želi glede tega izraziti svoja mnenja.

24 Glede tega je treba opozoriti, da lahko Sodišče po uradni dolžnosti ali na predlog generalnega pravobranilca v skladu s členom 61 svojega poslovnika odredi ponovno odprtje ustnega postopka, če meni, da ni dovolj poučeno ali da je treba zadevo obravnavati na podlagi trditve, o kateri stranke niso razpravljale (glej sklep z dne 4. februarja 2000 v zadevi Emesa Sugar, C-17/98, Recueil, str. I-665, točka 18, ter sodbi z dne 19. februarja 2002 v zadevi Wouters in drugi, C-309/99, Recueil, str. I-1577, točka 42, in z dne 30. marca 2004 v zadevi Alabaster, C-147/02, Recueil, str. I-3101, točka 35).

25 V zadevnem primeru je Sodišče po opredelitvi generalnega pravobranilca kljub temu menilo, da ima na voljo vsa dejstva, ki so potrebna za odgovor na zastavljeno vprašanje, in da so bila ta predmet obravnave pred njim. Zato je treba predlog za ponovno odprtje ustnega postopka zavrniti.

Prvo vprašanje

26 Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem izvedeti, ali je treba člen 59 Pogodbe ES (po spremembi postal člen 49 ES) razlagati tako, da nasprotuje temu, da predpis nacionalnega organa ali lokalne skupnosti uvede dajatev za infrastrukture za mobilne in osebne komunikacije, uporabljene pri opravljanju dejavnosti, ki jih zajemajo dovoljenja in avtorizacije.

27 Čeprav v zdajšnjem stanju prava Skupnosti področje neposredne obdavčitve kot tako ne spada med pristojnosti Skupnosti, pa velja, da morajo države članice svoje obdržane pristojnosti izvrševati ob spoštovanju prava Skupnosti (glej sodbe z dne 14. februarja 1995 v zadevi Schumacker, C-279/93, Recueil, str. I-225, točka 21; z dne 21. novembra 2002 v zadevi X in Y, C-436/00, Recueil, str. I-10829, točka 32, in z dne 11. marca 2004 v zadevi De Lasteyrie du Saillant, C-9/02, Recueil, str. I-2409, točka 44).

28 Na področju prostega opravljanja storitev je Sodišče že sprejelo to, da nacionalni davčni ukrep, ki ovira izvrševanje te pravice, lahko pomeni prepovedani ukrep, ne glede na to, ali ga je sprejela država ali lokalna skupnost (glej v tem smislu sodbo z dne 29. novembra 2001 v zadevi De Coster, C-17/00, Recueil, str. I-9445, točki 26 in 27).

29 V skladu s sodno prakso Sodišča člen 59 Pogodbe ne zahteva samo odprave vsakršne diskriminacije ponudnika storitev s sedežem v drugi državi članici zaradi njegovega državljanstva, ampak tudi odpravo vsakršne omejitve, čeprav se ta omejitev brez razlikovanja uporablja za nacionalne ponudnike in ponudnike iz drugih držav članic,

če je taka, da prepove ali drugače ovira dejavnosti ponudnika s sedežem v drugi državi članici, kjer ta opravlja podobne storitve (sodba z dne 9. avgusta 1994 v zadevi Vander Elst, C-43/93, Recueil, str. I-3803, točka 14, in zgoraj navedena sodba De Coster, točka 29).

30 Poleg tega je Sodišče že odločilo, da omenjeni člen 59 nasprotuje uporabi vsakršnega nacionalnega predpisa, katerega posledica je, da opravljanje storitev med državami članicami postane težavnejše kot opravljanje storitev samo znotraj države članice (zgoraj navedena sodba De Coster, točka 30, in navedena sodna praksa, ter točka 39).

31 Nasprotno pa člen 59 Pogodbe ne zajema ukrepov, katerih edina posledica so dodatni stroški za zadevno storitev in ki opravljanje storitev med državami članicami in opravljanje storitev znotraj države članice prizadenejo enako.

32 Glede vprašanja, ali dajatve, kot so te, ki so obravnavane v zadevi v postopku v glavni stvari, ki jih pobirajo občinski organi, pomenijo oviro, ki ni skladna z omenjenim členom 59, je treba poudariti, da se take dajatve brez razlikovanja uporabljajo za vse lastnike objektov in naprav za mobilno telefonijo na ozemlju zadevne občine in da s temi ukrepi tuji operaterji niso niti dejansko niti pravno huje prizadeti kot nacionalni operaterji.

33 Obravnavani ukrepi obdavčitve čezmejnega opravljanja storitev ravno tako ne otežijo bolj kot nacionalnega opravljanja storitev. Uvedba dajatve za stebre, drogove in antene gotovo lahko podraži cenike za komunikacije po prenosnem telefonu iz tujine v Belgijo in obratno. Vendar je opravljanje nacionalnih telefonskih storitev prav tako podvrženo tveganju vpliva dajatve na cenike.

34 Treba je dodati, da nič v spisu ne dopušča sklepanja, da bi kumulativni učinek lokalnih dajatev ogrožal svobodno opravljanje storitev mobilne telefonije med drugimi državami članicami in Kraljevino Belgijo.

35 Na prvo vprašanje je torej treba odgovoriti, da je treba člen 59 Pogodbe razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da predpis nacionalnega organa ali lokalne skupnosti uvede dajatev za infrastrukture za mobilne in osebne komunikacije, uporabljene pri izvajanju dejavnosti, ki jih zajemajo dovoljenja in avtorizacije, ki se brez razlikovanja uporablja za nacionalne ponudnike in ponudnike iz drugih držav članic in enako prizadene opravljanje storitev znotraj države članice in opravljanje storitev med državami članicami.

Drugo vprašanje

36 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali za davčne ukrepe, ki se uporabljajo za infrastrukture za mobilne in osebne komunikacije, velja člen 3c Direktive 90/388.

37 Za začetek je treba ugotoviti, da dajatev za infrastrukturo ne nastane zaradi izdaje dovoljenja. Zato se za dejansko stanje te zadeve Direktiva 97/13, na katero se je na obravnavi skliceval Mobistar, ne uporablja.

38 Glede Direktive 90/388 je treba najprej ugotoviti, da besedilo njenega člena 3c, ko glede infrastrukture predpisuje odpravo „vseh omejitev", naloženih operaterjem mobilnih in osebnih komunikacijskih sistemov, ne izključuje, da omenjene omejitve veljajo tudi za davčne ukrepe, ki se uporabljajo za infrastrukturo za mobilne komunikacije.

39 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pri razlagi določbe prava Skupnosti upoštevati ne samo njene izraze, ampak tudi njeno sobesedilo in cilje, ki jim sledi ureditev, katere del je (glej zlasti sodbe z dne 17. novembra 1983 v zadevi Merck, 292/82, Recueil, str. 3781, točka 12; z dne 21. februarja 1984 v zadevi St. Nikolaus Brennerei, 337/82, Recueil, str. 1051, točka 10, in z dne 7. junija 2005 v zadevi Vereniging voor Energie, Milieu en Water in drugi, C-17/03, ZOdl., str. I-4983, točka 41).

40 Direktiva 90/388 je v svoji prvotni različici predvidevala odpravo posebnih ali izključnih pravic, ki jih države članice podelijo za opravljanje telekomunikacijskih storitev, vendar ni veljala za storitve mobilnih komunikacij. Da bi se njeno področje uporabe razširilo na mobilne in osebne komunikacije, je bila spremenjena z Direktivo 96/2.

41 Namen te je vzpostavitev regulativnega okvira, ki omogoča izrabo potenciala mobilnih in osebnih komunikacij tako, da se takoj, ko je to mogoče, odpravijo vse izključne in posebne pravice, s tem da se za operaterje mobilnih omrežij odpravijo omejitve svobode upravljanja in razvoja omenjenih omrežij, zato da lahko izvajajo dejavnosti, ki jih zajemajo njihova dovoljenja ali avtorizacije, in izkrivljanje konkurence ter da se operaterjem omogoči obvladovanje njihovih stroškov (glej sodbi z dne 16. oktobra 2001 v združenih zadevah Komisija proti Grčiji, C-396/99 in C-397/99, Recueil, str. I-7577, točka 25, in z dne 22. maja 2003 v zadevi Connect Austria, C-462/99, Recueil, str. I-5197, točka 96).

42 Direktiva 96/2 temelji na členu 90(3) Pogodbe ES. Iz tega sledi, da člen 3c Direktive 90/388 velja samo za omejitve, ki niso skladne s členom 90 Pogodbe.

43 V skladu s šestnajsto uvodno izjavo Direktive 96/2 je bila ta sprejeta zaradi položaja, ko je bila konkurenca pri opravljanju mobilnih glasovnih storitev ovirana, ker

telekomunikacijske organizacije niso mogle zadovoljiti povpraševanja mobilnega operaterja po infrastrukturah in ker je večina držav članic v korist teh organizacij ohranila izključne pravice. Ker je omejitev pri dobavi in uporabi infrastrukture kršitev člena 90 Pogodbe ES v zvezi z členom 86 Pogodbe ES, je Komisija sklenila, da morajo države članice te omejitve odpraviti in na podlagi vloge zadevnim mobilnim operaterjem na nediskriminatorni podlagi dodeliti dostop do redkih virov, ki so potrebni za vzpostavitev njihove infrastrukture.

44 Iz tega izhaja, da omejitve, zajete v členu 3c Direktive 90/388, zaznamuje njihova povezava z izključnimi in posebnimi pravicami zgodovinskih operaterjev in dejstvo, da je to mogoče popraviti z nediskriminatornim dostopom do redkih potrebnih virov.

45 Tako so zajete omejitve, kot so te, ki so primeroma omenjene v četrti uvodni izjavi Direktive 96/2, in sicer omejitev izdaje dovoljenj na podlagi diskrecije ali, v primeru operaterjev, ki konkurirajo telekomunikacijskim organizacijam, pogojevanje izdaje s tehničnimi omejitvami, kot je prepoved uporabe infrastrukture, ki je drugačna od tiste, ki jo dobavljajo te organizacije.

46 Poleg tega izraz omejitev v posebnem smislu člena 3c Direktive 90/388 zajema samo ukrepe, ki znatno prizadenejo stanje konkurence.

47 Nasprotno pa člen 3c Direktive 90/388 ne zajema nacionalnih ukrepov, ki se brez razlikovanja uporabljajo za vse operaterje mobilne telefonije in ki neposredno ali

posredno v škodo novih operaterjev, postavljenih v konkurenčni položaj, ne favorizirajo operaterjev, ki imajo ali so imeli posebne ali izključne pravice.

48 Predložitveno sodišče je tisto, ki se mora prepričati, da so ti pogoji v zadevah v postopkih v glavni stvari izpolnjeni.

49 Predložitveno sodišče bo moralo preučiti učinek dajatev, zlasti ob upoštevanju trenutka, ko je vsak od zadevnih operaterjev vstopil na trg. Lahko se izkaže, da so lahko operaterji, ki imajo ali so imeli posebne ali izključne pravice pred drugimi operaterji, izkoristili položaj, ki jim je omogočal amortizacijo stroškov za vzpostavitev omrežja. Dejstvo, da za operaterje, ki vstopajo na trg, veljajo obveznosti za javne storitve, vključno s tisto o ozemeljski pokritosti, lahko te pri obvladovanju stroškov v primerjavi z zgodovinskimi operaterji postavi v neugoden položaj.

50 Iz vsega zgoraj navedenega izhaja, da je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da za davčne ukrepe, ki se uporabljajo za infrastrukture za mobilne komunikacije, ne velja člen 3c Direktive 90/388, razen če ti ukrepi v škodo novih operaterjev neposredno ali posredno favorizirajo operaterje, ki imajo ali so imeli posebne ali izključne pravice in znatno škodijo stanju konkurence.

Stroški

51 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Člen 59 Pogodbe ES (po spremembi postal člen 49 ES) je treba razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da predpis nacionalnega organa ali lokalne skupnosti uvede dajatev za infrastrukture za mobilne in osebne komunikacije, uporabljene pri izvajanju dejavnosti, ki jih zajemajo dovoljenja in avtorizacije, ki se brez razlikovanja uporablja za nacionalne ponudnike in ponudnike iz drugih držav članic in enako prizadene opravljanje storitev znotraj države članice in opravljanje storitev med državami članicami.**

2. **Za davčne ukrepe, ki se uporabljajo za infrastrukture za mobilne komunikacije, ne velja člen 3c Direktive Komisije 90/388/EGS z dne 28. junija 1990 o konkurenci na trgih za telekomunikacijske storitve, kakor je bila za uveljavitev popolne konkurence na trgu telekomunikacij spremenjena z Direktivo Komisije 96/19/ES z dne 13. marca 1996, razen če ti ukrepi v škodo novih operaterjev neposredno ali posredno favorizirajo operaterje, ki imajo ali so imeli posebne ali izključne pravice in znatno škodijo stanju konkurence.**

Podpisi